

2010D01997

32 123 VI

**Aanbieding van het rapport
Informatieverstrekking aan slachtoffers van
misdrijven**

Nr.

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld

De vaste commissie voor Justitie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Justitie naar aanleiding van de brief van 18 november 2009 inzake de aanbieding van het rapport Informatieverstrekking aan slachtoffers van misdrijven. Bij brief van ... heeft de minister deze vragen beantwoord.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
De Pater-van der Meer

Adjunct-griffier van de commissie,
Puts

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
 - Algemeen
 - Verlof
 - Informatieverstrekking
- II. **Reactie van de minister**

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Algemeen

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het rapport Informatieverstrekking aan slachtoffers van misdrijven en de reactie van de minister van Justitie (hierna: de minister) daarop. Zij vinden dit een belangrijk rapport. Achter de papieren informatiewinkel en de techniek van informatieverstrekking gaat een wereld schuil van leed en verwerking bij slachtoffers en nabestaanden. Deze leden vinden het dan ook onbegrijpelijk dat partijen in de strafrechtsgang en bij de strafexecutie soms slordig met de belangen van slachtoffers omgaan. Ook hier vinden zij het van belang dat slachtoffers en nabestaanden zichtbaar centraal komen te staan. Een aantal voor de hand liggende zaken kunnen eenvoudig worden opgepakt door het verbeteren van de bestaande werkprocessen en het digitaliseren van de gegevens. Deze leden hebben nog een aantal vragen die met name de samenhang in het slachtofferbeleid betreffen.

Voor genoemde leden juichen het toe dat in het onderzoeksrapport onder de definitie van slachtoffers ook de nabestaanden worden gerekend. Zij zien dat echter niet terug in de reactie van de minister. Zij horen graag van de minister in hoeverre in de informatieverstrekking aan slachtoffers nu ook al de nabestaanden worden meegenomen. En is er alleen oog voor de directe slachtoffers of ook voor de indirecte slachtoffers? Zij vragen zich in dit verband ook af in hoeverre de familie van de dader als slachtoffer wordt gezien.

De leden van de PvdA-fractie hechten zeer aan het verstrekken van informatie aan slachtoffers en nabestaanden van slachtoffers over het verloop van de uitvoering van de straf van hun belager. Slachtoffers zijn in het strafproces de meest kwetsbare groep en hebben recht op bescherming, informatievoorziening en schadevergoeding. Gelukkig is er in de laatste jaren veel verbeterd op dit gebied. Te beginnen met het spreekrecht en onlangs door de behandeling van het wetsvoorstel versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces (Kamerstuk 30 143). Bij de behandeling van dit wetsvoorstel hebben de leden van de PvdA-fractie het wenselijk geacht dat in de wet zelf tot uitdrukking zou worden gebracht dat slachtoffers van ernstige misdrijven desgevraagd in kennis zullen worden gesteld van verloven en de invrijheidstelling van de verdachte of veroordeelde. Deze wet is op 15 december 2009 in de Eerste Kamer aangenomen. Deze leden willen de minister aansporen deze wet zo spoedig mogelijk in werking te laten treden. Kan de minister aangeven wanneer deze wet van kracht wordt en tevens of de wet in zijn geheel van kracht wordt of gefaseerd wordt in gevoerd? Als dit laatste het geval is dan ontvangen voornoemde leden graag een overzicht van welke delen wanneer worden ingevoerd.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het rapport Informatieverstrekking aan slachtoffers van misdrijven. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister over het rapport Informatieverstrekking aan slachtoffers van misdrijven. Zij hechten aan een versterking van de positie van slachtoffers. Een goede en tijdige informatieverstrekking hoort hier ook bij. Deze leden zijn dan ook geschrokken van de conclusies in dit rapport en zij hopen dat de minister de aangedragen verbeterpunten zal overnemen en dat binnen afzienbare tijd de informatieverstrekking aan slachtoffers daadwerkelijk aanzienlijk zal zijn verbeterd. Zij hebben nog enkele vragen.

Verlof

De leden van de CDA-fractie vinden het een goede zaak dat aan de aanvraag voor verlof in de tbs een uitgebreid slachtofferonderzoek vooraf gaat. Gebeurt dat ook bij de jeugd delinquenten? Ook bij het verlof in gewone gevangeniswezen is het wenselijk bij de verlofaanvraag rekening te houden met de belangen van slachtoffers. Nu de minister voornemens is de toekenning van verloven te laten verlopen via de gevangenisdirecteur willen deze leden graag weten of ook bij gewone gedetineerden een slachtofferonderzoek aan de verlofaanvraag vooraf zal gaan.

De leden van de SP-fractie benadrukken het belang van slachtoffers en nabestaanden van ernstige delicten dat zij desgewenst op de hoogte kunnen blijven van het verlof van de dader of de vrijlating. Een onverwachte confrontatie met de dader is inderdaad zeer onwenselijk. Zijn er meer doelstellingen aan het verstrekken van informatie dan het voorkomen van een onverwachte confrontatie? En wordt een ontmoeting eigenlijk wel uitgesloten met het verstrekken van informatie of is slechts het «onverwachte» van de ontmoeting af? Er kunnen toch voorwaarden worden gesteld aan het verlof of het vrijlaten van de dader, bijvoorbeeld het zich niet begeven in de nabijheid van de woning of woonplaats van het slachtoffer en/of een contactverbod? Dat vinden deze leden van belang, juist om een ongewenste confrontatie te voorkomen. Hoe vaak worden dergelijke voorwaarden in de praktijk gesteld? Voor slachtoffers en nabestaanden is het met name van belang die informatie te krijgen waar zij iets aan hebben. Het moet dus duidelijk worden waar een dader zich mag begeven gedurende zijn verlof of de periode direct na vrijlating, bijvoorbeeld dat deze zich niet in de woonplaats van het slachtoffer mag begeven. Wordt deze informatie voldoende nauwkeurig en concreet aan slachtoffers en nabestaanden verstrekt? Deelt de minister de mening dat slachtoffers en nabestaanden meer zekerheid moeten kunnen krijgen over het voorkomen van een ongewenste confrontatie? Aan algemene informatie over het regime waarin de dader zit, zoals de informatie dat dader in een regime zit waarin verlofbewegingen zijn toegestaan, hebben mensen niets. Dit leidt slechts tot onrust. Welke maatregelen worden genomen om hierin verbeteringen aan te brengen?

Informatievertrekking

De leden van de CDA-fractie onderschrijven de conclusie van het rapport dat slachtoffers en nabestaanden met zo weinig mogelijk instanties te maken moeten hebben. Het ligt daarom voor de hand alle contacten zoveel mogelijk te laten verlopen via het Landelijk Informatiepunt Justitiële Verloven (LIJV). Het blijkt dat de parketten bij de communicatie over de uitslag van het vonnis niet eenduidig communiceren over de informatiemogelijkheden in de executiefase. Het is voor deze leden niet duidelijk waarom dit contact met slachtoffers en nabestaanden ook niet via het LIJV kan verlopen. Hoe verhoudt deze communicatie zich tot het project «slachtoffer centraal» waarvan de bedoeling was om in de werkprocessen in de strafrechtsgang slachtoffers beter te bedienen?

De aan het woord zijnde leden begrijpen de wens van slachtoffers en nabestaanden om beter, vaker en gedetailleerder geïnformeerd te worden. Het is relevant te weten dat een tbs'er een bepaalde verlofmachtiging heeft gekregen, maar dat kan er ook toe bijdragen dat de angst op confrontatie alleen maar toeneemt. Het kan dan weer een stuk rust geven wanneer bekend is hoe vaak of wanneer dat verlof aan de orde is. Voornoemde leden zien het LIJV als een algemeen informatiepunt dat op verzoek informatie verstrekt over machtiging, verlenging/beëindiging tbs, onttrekkingen en overlijden. Deze leden zien niet in waarom het zo moeilijk en ingewikkeld is om slachtoffers periodiek te informeren over de stand van zaken. Dat zou ook op een zodanige digitale manier kunnen dat slachtoffers zelf actief de algemene informatie kunnen opzoeken. Beschikt het LIJV inmiddels over een website?

De leden van de CDA-fractie begrijpen dat het LIJV geen gedetailleerde informatie over de dader kan geven, mede vanwege privacy redenen. Dat maakt het noodzakelijk om naast het algemene informatiepunt van het LIJV ook bij de klinieken een contactpersoon te hebben voor slachtoffers en nabestaanden. Nu is niet bekend in welke kliniek de dader verblijft. Deze leden kunnen zich wel voorstellen dat wanneer het slachtoffer of de nabestaande bij het LIJV aangeeft meer informatie te willen, hij of zij wordt doorverwezen naar de contactpersoon van de kliniek. Hebben alle klinieken inmiddels een contactpersoon voor slachtoffers, nabestaanden en familie? Een goed voorbeeld daarvan is de Forensisch Psychiatrische Kliniek (FPK) van GGZ Drenthe. Zijn de FPK's eigenlijk wel in het onderzoek betrokken? Ziet de minister mogelijkheden om te bewerkstelligen dat in elk forensisch psychiatrisch centrum en in de FPK's zo'n contactpersoon, oftewel vertrouwenspersoon, aanwezig is? De contactpersoon kan een belangrijke functie vervullen voor de slachtoffers, nabestaanden en familieleden. Daarbij moeten ook de kinderen van de dader niet worden vergeten die moeten leren omgaan met de situatie. Juist voor deze kinderen ontwikkelt GGZ Drenthe, in navolging van survivalkid.nl (een besloten site voor kinderen tussen de 12 en 24 jaar die een vader, moeder, broer of zus hebben met psychische problemen of een verslaving), een website voor KOPP-kinderen (kinderen van ouders met psychiatrische problemen). Wat vindt de minister van dit initiatief? De contacten met familie en slachtoffers kunnen ook behulpzaam zijn voor het behandeltraject, het al dan niet komen tot gewenste confrontatie daderslachtoffer en de toekomstige mogelijkheden tot resocialisatie van de dader. Is de minister bereid deze ideeën mee te nemen bij de beoordeling van de resultaten van de werkgroep tbs en slachtoffers?

De leden van de PvdA-fractie merken op dat uit de evaluatie blijkt dat slachtoffers positief zijn over de informatie die zij ontvangen over verlof en vrijlating van gedetineerden en verdachten. Het geeft ze het gevoel van veiligheid. Dit bevestigt het nut van deze informatieverstrekking. Deelt de minister deze conclusie?

Uit de evaluatie blijkt tevens dat de informatieverstrekking aan de slachtoffers en nabestaanden van slachtoffers nog niet goed geregeld is. Voornoemde leden begrijpen uit het evaluatierapport dat parketten geen eenduidige procedure kennen en de administratie over de slachtoffers die geïnformeerd willen worden niet afdoende is. Het onderzoek is gehouden onder slachtoffers of nabestaanden van slachtoffers die hebben aangegeven geïnformeerd te willen worden en een deel van deze groep heeft daarvoor een aankondigingsbrief ontvangen. Een deel van de slachtoffers heeft zelf aangegeven informatie te willen ontvangen en een klein deel heeft geen aankondigingsbrief ontvangen. Zijn er aanwijzingen dat meer slachtoffers deze aankondigingsbrief niet hebben ontvangen? Deze leden denken dan aan slachtoffers die niet hebben meegedaan aan het onderzoek. Met andere woorden, hebben het Openbaar Ministerie (OM) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) uit eigen onderzoek geconsta-

teerd dat zij in gebreke zijn gebleven als het gaat om het informeren van de slachtoffers over de mogelijkheid om op de hoogte gehouden te worden van het verloop van de straf? Deze leden willen er op wijzen dat alle slachtoffers die wettelijk recht hebben op informatie over verloven en de invrijheidstelling van de verdachte of veroordeelde, op de hoogte gebracht moeten worden van deze mogelijkheid. Informatie die door parketten aan het LIJCV wordt doorgegeven voldoet niet aan de behoefte van de slachtoffers. Hebben de parketten voldoende zicht op welke informatie slachtoffers willen ontvangen? Het grootste struikelblok voor onvoldoende informatie in de richting van de slachtoffers is het complexe proces. Alle betrokken diensten hebben verschillende systemen waarmee gewerkt wordt. Uit de brief van de minister krijgen deze leden het vermoeden dat het met name te maken heeft met goede communicatie tussen de verschillende diensten en het LIJCV. Klopt het dat alle informatie voor de slachtoffers via het LIJCV loopt? Is het voor het geven van de juiste informatie aan het LIJCV van belang om welk systeem het gaat? Kan de minister dit uitleggen?

Het LIJCV maakt gebruik van een eigen databestand. Is bij het opzetten van dit databestand rekening gehouden met de bestanden van de diensten zoals de DJI en het OM? Zo nee, waarom niet? Hoe gaat de minister deze informatiestroom beter sturen? Is er al meer bekend over het bedrijfsplan van het LIJCV, dat volgens de brief van de minister eind vorig jaar gereed zou zijn? Wat is besloten ten aanzien van de praktische, financiële en personele bezetting van het LIJCV?

De leden van de PvdA-fractie hebben behoefte aan een toelichting op de belangenafweging tussen veroordeelden en slachtoffer als het gaat om het verstrekken van informatie aan het slachtoffer. Kan de minister voorbeelden geven van belangen die in het nadeel van het slachtoffer zullen uitpakken? Waarom zou in die genoemde voorbeelden gekozen moeten worden voor een besluit in het voordeel van de veroordeelde? De aan het woord zijnde leden delen de mening van de minister dat eerst ingezet moet worden op het goed, helder en tijdig informeren van slachtoffers op het moment dat er nieuwe informatie te verstrekken is. Deze leden hopen echter dat de minister op een later moment het advies van de onderzoekers zal overnemen om slachtoffers, als zij dat wensen, periodiek te informeren om het gevoel van veiligheid te behouden.

De leden van de SP-fractie constateren dat de informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden op dit moment betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel, de PIJ-maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen) en jeugddetentie. Deze leden missen in dit rijtje de detentie, de reguliere gevangenisstraf. Zijn er ook plannen om ten aanzien van gedetineerden die op verlof gaan of vrijkomen informatie te gaan verstrekken aan slachtoffers en nabestaanden? Zo ja, per wanneer? Zo nee, waarom niet?

Voor genoemde leden vragen of er afspraken worden gemaakt met de slachtoffers en nabestaanden over wat zij wel en niet met de aan hen verstrekte informatie mogen doen. Zo moet het bijvoorbeeld niet wenselijk worden geacht wanneer informatie over verlof van een dader op websites of in de media terecht komt. Worden hier afspraken over gemaakt en worden deze ook nagekomen?

Het gehele proces van informatieverstrekking komt deze leden voor als een te complex proces waar (te) veel verschillende partijen (en daarmee personen) bij betrokken zijn. Wordt dit proces nu vergaand vereenvoudigd? Wat zijn de mogelijkheden hiertoe? Voor genoemde leden stellen deze vraag over mogelijke vereenvoudiging van het proces tegen de achtergrond van de conclusie in het rapport dat het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers niet altijd goed verloopt. Deze leden vinden het ernstig dat niet alle slachtoffers de informatie volledig ontvangen waar zij om gevraagd hebben. De uitvoering hapert. Dit is ernstig. Feitelijk

wordt teleurstelling bij de slachtoffers georganiseerd door informatieverstrekking te beloven die niet goed en volledig wordt nagekomen. Graag een reactie hierop.

De aan het woord zijnde leden vinden het goed dat dit gehele proces is onderzocht en dat verbeteringen worden voorgesteld. Per wanneer zullen deze verbeteringen te merken zijn in de praktijk? Hoe wordt dit in de gaten gehouden?

De leden van de VVD-fractie lezen in de brief van de minister dat wanneer «Versterking positie slachtoffers in het strafproces» zal worden aangenomen een grotere groep slachtoffers het recht zal hebben om op verzoek geïnformeerd te worden over de invrijheidstelling van de verdachte of veroordeelde. Wordt geëvalueerd of de toename en kwaliteitsverbetering van de informatieverstrekking aan slachtoffers gerealiseerd gaat worden? Zo ja, hoe wordt dat geëvalueerd?

Voornoemde leden lezen verder in de brief van de minister dat het bereik van slachtoffers van jeugddelinquenten achter blijft bij het bereik van slachtoffers van tbs-gestelden. Dit zou mogelijk toe te schrijven zijn aan het gegeven dat er nog geen informatie is. Wat bedoelt de minister hiermee? Deze leden vragen of deze gebrekkige informatievoorziening betrekking heeft op de situatie van slachtoffers van PIJ-gestelden. In de reactie op het rapport stelt de minister dat de informatie die verstrekt wordt helder en duidelijk wordt bevonden maar hij gaat niet in op het gegeven dat 61% van de respondenten de informatie die in de brieven staat onvoldoende vindt. Per onderwerp zou te weinig informatie worden gegeven en dat over te weinig onderwerpen wordt geïnformeerd. Graag een reactie.

De aanbeveling van de onderzoekers om slachtoffers periodiek te informeren wordt niet overgenomen. De aan het woord zijnde leden vragen hoe dan voorkomen wordt dat slachtoffers in het ongewis blijven. Ofwel ze worden terecht niet geïnformeerd of ze zijn vergeten.

De leden van de VVD-fractie concluderen dat er door de minister niet wordt ingegaan op de verbeterpunten dat partijen toegang moeten kunnen krijgen tot elkaars systemen of met eenzelfde systeem werken. Deze leden verzoeken de minister hier op in te gaan. Waarom kan LIJV niet werken met het systeem van het OM, OSIRIS genaamd?

Tot slot verzoeken deze leden te reageren op de aanbeveling om een toets- of controlesysteem in te voeren dat daadwerkelijk alle slachtoffers en nabestaanden worden aangeschreven.

II. REACTIE VAN DE MINISTER